

הלכות שחיטה פרק ט

א. פסוקה כיצד: חוט השדרה שנפסק העור החופה את המוח טרפה, ובלבד שיפסק רב הקפו; אבל אם נסדק העור לארכו, או נקב מתרת. וכן אם נשברה השדרה, ולא נפסק החוט שלה, או שנתמעך המוח שבתוך החוט, ונתנדנד הואיל ועורו קיים, הרי זו מתרת.

ב. המרד המוח ונשפך פמים או כדונג שנמוס, עד שימצא החוט כשמעמידו אינו עומד הרי זו טרפה; ואם אינו יכול לעמד מפני כבדו, הרי זו ספק אסורה.

ג. עד היכן הוא חוט השדרה תחלתו מחוץ לפולין שבתחלת הערף, עד סוף פרשה שניה, שלא ישאר אחריה אלא פרשה שלישית הסמוכה לתחלת האליה. ושלוש פרשיות אלו, הן שלושה עצמות דבוקין זה בזה למטה מחליות שלשדרה; וחוט השדרה בעוף, עד בין האגפים. אבל למטה ממקומות אלו אין משגיחין על החוט הנמשך לשם, בין שנפסק עורו בין שנמרד המוח.

ד. קרועה כיצד: בשר החופה את רב הכרס, והוא המקום מן הבטן שאם יקרע יצא הכרס אם נקרע בשר זה, טרפה; אף על פי שלא הגיע הקרע לכרס עד שנראית, אלא כיון שנקרע רב עבי הבשר הזה, או נטל טרפה. וכמה שעור הקרע בארכו, ארך טפח; ואם היתה בהמה קטנה ונקרע רב ארך הבשר הזה החופה את הכרס אף על פי שאין בארך הקרע טפח טרפה, הואיל ונקרע רבה.

ה. נקדד הבשר הזה בעגול, או בארך אם היה יתר מפסלע, והוא כדי שיכנס בו שלושה גרעני תמרה זו בצד זו בדחק הרי זו טרפה: שאם ימתח קרע זה, יעמד על טפח.

ו. בהמה שנפשט העור שעליה כלו, בין שנקרע ביד או בחלי, ונמצא בשר בלא עור הרי זו טרפה, וזו היא הנקראת גלודה. ואם נשאר מן העור רחב סלע על פני כל השדרה, ורחב סלע על הטבור, ורחב סלע על ראשי אבריה הרי זו מתרת; ואם נטל כרחב סלע מעל כל פני השדרה, או מעל הטבור, או מעל ראשי אבריה, ושאר כל העור קיים הרי זה ספק, ויראה לי שמתירין אותה.

ז. נפולה כיצד: הרי שנפלה בהמה ממקום גבוה שגבהו עשרה טפחים או יתר, ונתרסק אבר מאבריה הרי זו טרפה. וכיצד הוא הרסוק: שיתרוצץ האבר ויהלם מחמת הנפילה, עד שתפסד צורתו ותארו אף על פי שלא נקב, ולא נסדק, ולא נשבר הרי זו טרפה. וכן אם הפה אותה באבן או במטה, ורצץ אבר מאבריה טרפה. באיזו אברים אמרו, באברים שבחלל הגוף.

ח. בהמה שנפלה מן הגג אם הלכה, אין חוששין לה; ואם עמדה ולא הלכה, חוששין לה. קפצה מחמת עצמה, אין חוששין לה; הניחה למעלה, ומצאה למטה אין חוששין לה שמה נפלה. זכרים המנגחין זה את זה, אין חוששין להן; נפלו לארץ, חוששין להן. וכן בהמה שהיתה מגררת רגליה

אין חוששין לה שׁמא נתרסקו אבריה, או שׁמא נפסק החוט שלשדרה.

ז. גנבים שגונבין הטלאים ומשליכין אותן לאחורי הדיר אין חוששין להן משום רסוק אברים, מפני שאין משליכין אותן אלא בכונה שלא ישתברו. ואם החזירום והשליכום לדיר מחמת יראה, חוששין להן; מחמת תשובה, אין חוששין להן מפני שמתכונין להחזירן שלמים, ויזהרו בהשלכתן.

י. שור שהרביצוהו לשחיטה אף על פי שנפל נפילה גדולה שיש לה קול בעת שמפילין אותו, אין חוששין לו: מפני שנועץ צפרניו, ומתחזק עד שמגיע לארץ.

יא. הבה הבהמה על ראשה והלכה לה המכה כלפי זנבה, או על זנבה והלכה לה כלפי ראשה, ואפלו הבה אותה במטה על כל השדרה אין חוששין לה: ואם יש במטה חליות חליות, חוששין לה; ואם הגיע ראש המטה למקצת השדרה, חוששין לה. וכן אם הבה לרחב השדרה, חוששין לה.

יב. עוף שנחבט על גבי דבר קשה, כגון פרי שלחטים או קפה שלשקדים וכיוצא בהן חוששין לרסוק אברים; ואם נחבט על גבי דבר רך, כגון כסות כפולה והתבן והאפר וכיוצא בהן אין חוששין לו. נדבקו כנפיו בדבק בשעת צידה, ונתחבט אם בכנף אחד נאחז, אין חוששין לו; ואם נאחז בשתי כנפיו ונתחבט בגופו, חוששין לו.

יג. נחבט על פני המים אם שט מלוא קומתו ממטה למעלה לעמת המים, אין חוששין לו. אבל אם שט ממעלה למטה עם הלוח המים חוששין לו, שׁמא המים הם המוליכין אותו; ואם קדם לתבן או לקש שמהלכין על גבי המים הרי זה שט מחמת עצמו, ואין חוששין לו.

יד. כל מקום שאמרנו, אין חוששין לה מתר לשחט מיד, ואין צריך לבדק שׁמא נתרסק אבר. וכל מקום שאמרנו, חוששין לה אם שחטה, צריך לבדק כנגד כל החלל כלו מקדקד הראש עד הירך: אם מצא בה טרפה מן הטרפות שמנינו, או שנתרסק אבר מן האברים שבפנים ונפסדה צורתו הרי זו טרפה.

טו. אפלו נתרסק אבר מן האברים שאם נטלו כשרה, כגון טחול וכליות הרי זו טרפה: חוץ מבית הרחם שאם נתרסק, הרי זו מתרת. והסימנין אינן צריכין בדיקה בכאן, שאין הנפילה ממעכת אותן.

טז. נפלה מן הגג, ולא עמדה אסור לשחט אותה, עד שתשקה מעת לעת; ואם שחטה בתוך זמן זה, הרי זו טרפה. וכששוחט אותה אחר מעת לעת, צריכה בדיקה כמו שבארנו.

יז. וכן מי שדרס ברגלו על העוף, או שדרסתו בהמה, או שטרפו לכותל, והרי הוא מפרס משהין אותו מעת לעת; ואחר כך שוחטין אותו, ובודקין אותו כדרך שבארנו.

יח. סימנין שנולדלו רבן טרפה, ואפלו שלא מחמת נפילה; וכן אם נתקפלו, שהרי אינן ראויין לשחיטה. אבל אם נפרק רב תרביץ הושט מן הלחי, הרי זו מתרת שאין התרביץ ראוי לשחיטה, כמו שבארנו.

הלכות שחיטה פרק י

א. שְׁבוּרָה כִּיצַד : הוּא שִׁישְׁתַּבְּרוּ רַב צִלְעוֹתֶיהָ ; וְצִלְעוֹת הַבְּהֵמָה , הֵן אַחַת עֶשְׂרֵה מִכָּאן וְאַחַת עֶשְׂרֵה מִכָּאן . נִשְׁתַּבְּרוּ שֵׁשׁ מִכָּאן וְשֵׁשׁ מִכָּאן , אוֹ אַחַת עֶשְׂרֵה מִכָּאן וְאַחַת מִכָּאן טְרֵפָה : וְהוּא , שִׁישְׁתַּבְּרוּ מִחֲצִיין שְׁלֵמול הַשְּׁדֵרָה .

ב. נִשְׁתַּבְּרוּ שֵׁשׁ מִכָּאן וְשֵׁשׁ מִכָּאן אִם הָיוּ צִלְעוֹת גְּדוּלוֹת שִׁישׁ בָּהֶן מוֹחַ , טְרֵפָה ; וְאִם לֹאוֹ , אָף עַל פִּי שֶׁהֵן רַב , וְאָף עַל פִּי שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ כֻּלָּפֵי הַשְּׁדֵרָה מִתֶּרֶת .

ג. וְכֵן אִם נִעְקְרוּ רַב צִלְעוֹתֶיהָ , טְרֵפָה ; וְאִם נִעְקְרָה אֶפְלוֹ צִלְעַת אַחַת , וְחֲצִי חֲלִיתָהּ עִמָּה שֶׁהִצִּלַּע תִּקְוָעָה בָּהּ הָרִי זֶה טְרֵפָה .

ד. וְכֵן אִם נִעְקְרָה מִן הַשְּׁדֵרָה חֲלִיָּה אַחַת אֶפְלוֹ הִיָּתָה מִן הַחֲלִיּוֹת שְׁלֵמֻטָּה מִן הַכֶּסְלִים שָׁאִין בָּהֶן צִלְעוֹת , הָרִי זֶה טְרֵפָה .

ה. בְּהֵמָה שֶׁנִּשְׁמַט הֵירֶךְ שָׁלָה מַעֲיָקְרוֹ , וַיֵּצֵא מִן הַכֶּף שְׁלוֹ אִם נִתְּאֶפְלוּ נִיבִיו , וְהֵן הִיתְרוֹת שֶׁבַעֲצָם הַכֶּף שִׁישְׁצִאוֹת עַל הָעֲצָם הַזֶּכֶר וְאוֹחֲזוֹת אוֹתוֹ הָרִי זֶה טְרֵפָה ; וְאִם לֹא נִתְּאֶפְלוּ , מִתֶּרֶת . וְכֵן בְּעוֹף אִם נִשְׁמַט יָרְכוֹ , טְרֵפָה . נִשְׁמַט כִּנְפוֹ מַעֲיָקְרוֹ , חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא נִקְבָּה הִרְאָה שְׁלוֹ ; וּלְפִיכֶךָ בּוֹדֵקִין אוֹתָהּ , וְאַחֲרֵי כֵךְ יֵאָכֵל . וּבְהֵמָה שֶׁנִּשְׁמַטָּה יָדָהּ מַעֲיָקְרָהּ מִתֶּרֶת , וְאִין חוֹשְׁשִׁין לָהּ .

ו. גִּלְגֻּלַת בְּהֵמָה אוֹ חִיָּה שֶׁנִּשְׁטַל מִמֶּנָּה כֶּסֶלֶע אָף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַּת הַקְּרוֹם , טְרֵפָה ; וְאִם נִקְבָּה נִקְבִּים שִׁישׁ בָּהֶן חֲסֵרוֹן , כֶּלֶן מַצְטָרְפִין לְכֶסֶלֶע . וְכֵן גִּלְגֻּלַת שֶׁנִּחְבַּס רַב גְּבָהָה וְרַב הַקֶּפֶה טְרֵפָה , אָף עַל פִּי שֶׁהַקְּרוֹם שָׁלֵם וְלֹא חָסַר מִמֶּנָּה כָּלוּם . נִחְבַּס רַב גְּבָהָה וְהָרִי רַב הַקֶּפֶה קַיָּם , אוֹ שֶׁנִּחְבַּס רַב הַקֶּפֶה וְהָרִי רַב גְּבָהָה קַיָּם הָרִי זֶה סֶפֶק טְרֵפָה ; וַיִּרְאֶה לִי שְׁאוּסְרִין אוֹתָהּ .

ז. עוֹף שְׁלֵמִים כְּגוֹן אֲוִזִּים אִם נִקְבַּת עֲצָם גִּלְגֻּלַתוֹ אָף עַל פִּי שְׁלֹא נִקְבַּת קְרוֹם שְׁלֵמוֹת , טְרֵפָה : מִפְּנֵי שֶׁקְרוֹמוֹ רַךְ . עוֹף הַיִּבְשָׁה שֶׁהִכְתִּיחוּ חֲלָדָה עַל רֹאשׁוֹ , אוֹ שֶׁנִּגְנַף בְּאֶבֶן אוֹ בְּעֵץ מִנִּיחַ יָדוֹ בְּצֵד הַנֶּקֶב וְנוֹעֵץ , אוֹ מִכְנִיס יָדוֹ לְתוֹךְ פִּיו וְדוֹחֵק לְמַעְלָה : אִם יֵצֵא הַמוֹחַ מִן הַנֶּקֶב בִּידוּעַ שֶׁנִּקְבַּת הַקְּרוֹם , וְטְרֵפָה ; וְאִם לֹאוֹ , מִתֶּרֶת .

ח. בְּהֵמָה שֶׁאֲחֲזָה דָם , אוֹ שֶׁהִיָּתָה מְעֻשָּׁנָת , אוֹ מְצַנֶּנֶת , אוֹ שֶׁאֲכָלָה סֶם שֶׁהוֹרֵג אֶת הַבְּהֵמָה , אוֹ שֶׁשָּׂתָה מִיַּם הָרָעִים הָרִי זֶה מִתֶּרֶת ; אֲכָלָה סֶם שֶׁהוֹרֵג אֶת הָאָדָם , אוֹ שֶׁנִּשְׁכָּה נָחַשׁ וְכִיּוֹצֵא בּוֹ מִתֶּרֶת מְשׁוּם טְרֵפָה , וְאַסוּרָה מְשׁוּם סִכָּנַת נַפְשׁוֹת .

ט. נִמְצְאוּ כָּל הַטְּרֵפוֹת הַמְּנוּיּוֹת כְּשִׁיפְרָטוֹ , וְאַפְשָׁר שִׁימְצָאוּ בְּבְהֵמָה וְחִיָּה שְׁבָעִים ; וְאֵלּוּ הֵן , עַל סֵדֶר שֶׁנִּתְּבָאָרוּ בְּחִבּוּר זֶה : (א) דְּרוֹסָה ; (ב) נִקְבַת תְּרִבֶּץ הַוֶּשֶׁט ; (ג) נִקְבַת קְרוֹם שְׁלֵמוֹת ; (ד) נִתְּמַסְמֵס הַמוֹחַ עֲצָמוֹ ; (ה) נִקְבַת הַלֵּב לְבֵית חֲלָלוֹ ; (ו) נִקְבַת קֶנֶה הַלֵּב ; (ז) נִקְבָּה הַמֶּרֶה ; (ח) נִקְבוֹ קִנֵּי הַכֶּבֶד ; (ט) נִקְבָּה הַקֶּבֶה ; (י) נִקְבַת הַפֶּרֶס ; (יא) נִקְבַת הַמָּסוֹס ; (יב) נִקְבַת בֵּית הַכּוֹסוֹת ; (יג) נִקְבוֹ מַעֲיָה ; (יד) יֵצֵאוּ הַמַּעֲעִים לְחוּץ , וְנִהַפְּכוּ ; (טו) נִקְבַת הַטְּחוּל בְּעֵבִיו ; (טז) חֲסֵרָה הַמֶּרֶה ; (יז) נִמְצָאוּ שְׁתֵּי מְרוּרוֹת ; (יח) חֲסֵרָה הַקֶּבֶה ; (יט) נִמְצָאוּ שְׁתֵּי קְבוֹת ; (כ) חֲסֵר הַפֶּרֶס ; (כא) נִמְצָאוּ שְׁנֵי כְּרָסִים ; (כב) חֲסֵר הַמָּסוֹס ; (כג) נִמְצָאוּ שְׁנֵי מָסוֹסִים ; (כד) חֲסֵר בֵּית הַכּוֹסוֹת ; (כה) נִמְצָאוּ שְׁנֵי בְּתֵי כּוֹסוֹת ; (כו) חֲסֵר אֶחָד מִן הַמַּעֲעִים ; (כז) נִמְצָאוּ שְׁנֵי בְּנֵי מַעֲעִים ; (כח) נִקְבָּה הִרְאָה ; (כט) נִקְבַת הַקֶּנֶה לְמֻטָּה , בְּמָקוֹם שֶׁאֵינּוּ רְאוּי לְשְׁחִיטָה ; (ל) נִקְבַת סִמְפוּן

מִסְמְפוֹנֵי רֹאֵה, אֶפְלוּ לַחֲבֵרוֹ; (לא) נֶאֱטַם מְקוֹם מִן הָרֹאֵה; (לב) נִמּוֹק סִמְפוֹן מִסְמְפוֹנֵי רֹאֵה; (לג) נִמְצֵאת לַחַה סְרוּחָה בְּרֹאֵה; (לד) נִמְצָאוּ בָּהּ מִים סְרוּחִים; (לה) נִמְצָאוּ בָּהּ מִים עֲכוּרִין; (לו) נִתְמַסְמָה הָרֹאֵה; (לז) נִשְׁתַּנּוּ מְרֹאֵיהָ; (לח) נִהְפָּךְ הַיֵּשֶׁט בְּמֶרְאִיו; (לט) חֲסָרָה הָרֹאֵה מִמִּנֵּין הָאוֹנוֹת; (מ) נִתְחַלְפוּ הָאוֹנוֹת; (מא) הוֹתִירוּ הָאוֹנוֹת מִגִּבָּה; (מב) נִסְמְכָה אוֹנָה לְאוֹנָה שְׁלֹא כְסָדְרָן; (מג) נִמְצֵאת הָרֹאֵה בְּלֹא חֲתוּף אֲזָנִים; (מד) חֲסֵר מְקַצֵּת הָרֹאֵה; (מה) יָבֵשׁ מְקַצֵּת גּוֹפָה; (מו) נִמְצֵאת הָרֹאֵה נְפוּחָה וְעוֹמֶדֶת; (מז) צִמְקָה הָרֹאֵה מִפֶּחֶד אָדָם; (מח) חֲסָרָה רֶגֶל, בֵּין מִתְחַלֶּת בְּרִיתָהּ בֵּין שְׁנֵהֶתָךְ; (מט) אוֹ שֶׁהִיתָה יִתְרָה רֶגֶל; (נ) נִטְלָה צִמַּת הַגִּידִים; (נא) נִטְלָה הַכֶּבֶד; (נב) נִטַּל לַחֵי הָעֲלִיּוֹן; (נג) כָּלִיהַ שֶׁהִקְטִינָה בִּיּוֹתֵר; (נד) כָּלִיהַ שְׁלֻקָּתָה; (נה) כָּלִיהַ שֶׁנִּמְצֵאת בָּהּ לַחַה; (נו) כָּלִיהַ שֶׁנִּמְצָאוּ בָּהּ מִים עֲכוּרִין, אֵף עַל פִּי שְׁאִינֵן סְרוּחִין; (נז) כָּלִיהַ שֶׁנִּמְצָאוּ בָּהּ מִים סְרוּחִין; (נח) נִפְסַק חוּט הַשְּׁדָרָה; (נט) נִמְרָךְ מוֹחַ חוּט הַשְּׁדָרָה, וְנִתְמַסְמַס; (ס) נִקְרַע רֵב הַבֶּשֶׁר הַחוּפָּה אֶת הַכֶּרֶס; (סא) נִגְלַד הָעוֹר שֶׁעָלִיהָ; (סב) נִתְרַסְקוּ אֲבָרֶיהָ מִנְּפִילָה; (סג) נִדְלַדְלוּ הַסִּימָנִין; (סד) נִשְׁתַּבְּרוּ רֵב צִלְעוֹתֶיהָ; (סה) נִעְקְרוּ רֵב צִלְעוֹתֶיהָ; (סו) נִעְקְרָה צִלְעַת אַחַת בְּחִלְתָּהּ; (סז) נִעְקְרָה חִלְתָּהּ אַחַת; (סח) נִשְׁמַט הַיֶּרֶךְ מֵעִיקְרוֹ; (סט) חֲסָרָה הַגִּלְגָּלֶת כְּסָלַע; (ע) נִחַבַּס רֵב הַגִּלְגָּלֶת, וְנִתְרוּצֵץ.

י. אֵלֹהֵי הַשִּׁבְעִים חֲלִי שְׁאוּסְרִין אֶת הַבְּהֵמָה וְאֶת הַחִיָּה מִשּׁוּם טְרֵפָה, כִּכֹּר נִתְבָּאֵר כָּל אֶחָד מֵהֶן וּמִשְׁפָּטִיו. וְכָל שֶׁאֲפָשָׁר מֵהֶן שִׁימְצָא בְּעוֹף בְּאֲבָרִין הַמְצוּיִין בְּעוֹף בְּבֵהֶמָה, דִּינוּ בְּבֵהֶמָה וּבְעוֹף אֶחָד הוּא חוּץ מִטְּרֵפוֹת שְׁבִכְלִיָּה, וְשִׁבְטָחוֹל, וְשִׁבְאוֹנוֹת הָרֹאֵה: מִפְּנֵי שֶׁהָעוֹף אֵין לוֹ חֲתוּף אוֹנוֹת בְּבֵהֶמָה; וְאִם יִמְצָא, אֵין לוֹ מִנֵּין יָדוּעַ. וְטָחוֹל הָעוֹף עָגוּל כְּמוֹ עֵנָב, וְאִינוּ כְּטָחוֹל הַבְּהֵמָה; וְטְרֵפוֹת שְׁבִכְלִיָּה וְשִׁבְטָחוֹל לֹא מָנוּ אוֹתָן בְּבֵהֶמָה כְּדִי שִׁיחִיָּה כְּנִגְדָן בְּעוֹף, וְלִפְיָכֶךָ לֹא נִתְּנוּ לְכָלִיהַ שֶׁהִקְטִינָה שְׁעוֹר בְּעוֹף. וְכֵן כָּל פִּיּוּצָא בְּזֶה.

יא. וְשִׁתִּי טְרֵפוֹת יֵשׁ בְּעוֹף, יֵתֵר עַל הַבְּהֵמָה, וְאֵף עַל פִּי שִׁישׁ לָהּ אוֹתָן הָאֲבָרִים; וְאֵלֹהֵי הַן עוֹף שֶׁנִּשְׁתַּנּוּ מִרְאֵי בְּנֵי מַעֲיו מִחֲמַת הָאוֹר, וְעוֹף הַמַּיִם שֶׁנִּקְבַּע עֲצָם רֹאשׁוֹ.

יב. וְאֵין לְהוֹסִיף עַל טְרֵפוֹת אֵלֹהֵי, כָּלֵל: שֶׁכָּל שִׁיאֲרַע לְבֵהֶמָה אוֹ לַחִיָּה אוֹ לְעוֹף חוּץ מֵאֵלֹהֵי שֶׁמָּנוּ חֲכָמֵי הַדּוֹרוֹת הָרֹאשׁוֹנִים, וְהַסְפִּימוּ עָלֶיהֶן בְּתֵי דִינֵי יִשְׂרָאֵל אֲפָשָׁר שֶׁתַּחֲיָה. וְאֶפְלוּ נוֹדַע לָנוּ מִדֶּרֶךְ הָרְפוּאָה, שֶׁאֵין סוּפָה לַחִיּוֹת. וְכֵן אֵלֹהֵי שֶׁמָּנוּ וְאָמְרוּ שֶׁהֵן טְרֵפָה אֵף עַל פִּי שִׁירָאָה בְּדֶרֶכִי הָרְפוּאָה שֶׁבִּידֵינוּ שֶׁמִּקְצָתָן אֵינֶן מִמִּיתִין, וְאֲפָשָׁר שֶׁתַּחֲיָה מֵהֶן: אֵין לָךְ אֵלָּא מֵה שֶׁמָּנוּ חֲכָמִים, שֶׁנֶּאֱמַר "עַל-פִּי הַתּוֹרָה אֲשֶׁר יוֹרוּךְ" (דְּבָרִים יז, יא).

יג. כָּל טֵבַח שִׁיּוּדַע הַטְּרֵפוֹת הָאֵלֹהֵי, וְהָרִי הוּא בְּחֻזְקַת כְּשָׁרוֹת מִתֵּר לוֹ לִשְׁחַט וּלְבַדֵּק לַעֲצָמוֹ וּלְמַכּוֹר, וְאֵין בְּזֶה חֲשָׁשׁ: שֶׁעַד אֶחָד נֶאֱמָן בְּאֶסְרוּרִין, בֵּין יֵשׁ לוֹ הִנֵּיָה בְּעֵדוּתוֹ בֵּין אֵין לוֹ. וְכִכֹּר בְּאַרְנוֹ, שֶׁאֵין לוֹקְחִין בֶּשֶׁר מִטֵּבַח שֶׁשׁוּחַט וּבוֹדֵק לַעֲצָמוֹ בְּחוּצָה לְאַרְץ, אוֹ בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל בְּזֶמֶן הַזֶּה אֵלָּא אִם כֵּן הִיָּה מִמַּחֲה. וְאִם יֵצֵאת טְרֵפָה מִתַּחַת יָדוֹ מִנְדִּין אוֹתוֹ, וּמִעֲבִירִין אוֹתוֹ; וְאִינוּ חוֹזֵר לְכְשָׁרוֹתוֹ, עַד שִׁילָךְ לְמָקוֹם שֶׁאֵין מִכִּירִין אוֹתוֹ, וְיִחְזִיר אֲבֹדָה בְּדִבְרֵי חָשׁוֹב, אוֹ יוֹצִיא טְרֵפָה לַעֲצָמוֹ בְּמִמּוֹן חָשׁוֹב.

הַלְבוֹת שְׁחִיטָה פָּרָק יא

א. כָּל בְּהֵמָה אוֹ חֵיה אוֹ עוֹף שְׁנֹלַד בֵּהֶן סִפֵּק טְרֵפֶה מְטַרְפוֹת אֵלּוּ כְּגוֹן בְּהֵמָה שְׁנִפְלָה וְלֹא הִלְכָה, אוֹ שְׁנִטְרֵפֶה בְּיַד חֵיה וְאִין יָדוּעַ אִם הָאָדָם הַבָּשָׂר כְּנֶגֶד בְּנֵי מַעִים אוֹ לֹא הָאָדָם, אוֹ שְׁנִחְבְּסָה גִלְגֻּלְתָּהּ וְאִין יָדוּעַ אִם רֵבָה אוֹ מְעוּטָה, וְכִיּוּצָא בְּדִבְרֵים אֵלּוּ אִם הָיָה זָכָר וְשָׁהָה שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ, הָרִי זֶה בְּחֻזְקַת שְׁלָמָה כְּשֶׁאֵר כָּל הַבְּהֵמוֹת; וְאִם הָיְתָה נִקְבָּה, עַד שֶׁתֵּלַד. וּבְעוֹף בְּזָכָר, שְׁנַיִם עָשָׂר חֲדָשׁ; וּבִנְקֵבָה, עַד שֶׁתֵּלַד כָּל הַבִּיצִים שֶׁלְטַעֲיִנָּה הִרְאוּנָה, וְתִטְעֵן טַעֲיִנָּה שְׁנִיָּה וְתֵלַד. וְאִסּוּר לְמַכּוֹר סִפֵּק טְרֵפֶה זֶה לַגִּי בְּתוֹךְ זְמַן זֶה, שְׁמָא יִמְכְּרָנָה לְיִשְׂרָאֵל.

ב. כָּל בְּהֵמָה חֵיה וְעוֹף בְּחֻזְקַת בְּרִיאִין הֵן, וְאִין חוֹשְׁשִׁין לָהֶן שְׁמָא יֵשׁ בֵּהֶן טְרֵפֶה. לְפִיכָךְ כְּשִׁישְׁחֲטוּ שְׁחִיטָה כְּשֶׁרָה, אֵינָן צָרִיכִין בְּדִיקָה שְׁמָא יֵשׁ בֵּהֶן אַחַת מִן הַטְּרֵפוֹת; אֲלֹא הָרִי הֵן בְּחֻזְקַת הֵתֵר עַד שִׁיּוֹלַד לָהֶן דְּבָר שְׁחוֹשְׁשִׁין לוֹ, וְאַחֵר כֶּךָ בּוֹדְקִין עַל אוֹתוֹ דְּבָר בְּלִבָּד.

ג. כִּיצַד: כְּגוֹן שְׁנִשְׁמַט הַגֶּף שְׁלַעוֹף, בּוֹדְקִין אֶת הָרֹאֶה שְׁמָא נִקְבָּה; נִפְלָה הַבְּהֵמָה, בּוֹדְקִין אוֹתָהּ שְׁמָא נִתְרַסְקוּ אֲבָרֶיהָ; נִתְרוּצֵץ עֵצִים הָרֹאֶשׁ, בּוֹדְקִין שְׁמָא נִקְבַּ קְרוֹם שְׁלָמוֹת; הַכָּה אוֹתָהּ קוֹץ אוֹ נִזְרֵק בָּהּ חֵץ אוֹ רֵמָח וְכִיּוּצָא בֵּהֶן וְנִכְנָס לַחֲלָלָהּ, חוֹשְׁשִׁין לָהּ, וְצָרִיכָה בְּדִיקָה כְּנֶגֶד כָּל הַחֲלָל, שְׁמָא נִקְבַּ אֶחָד מִן הָאֲבָרִין שֶׁתִּטְרֹף בְּנִקְיַבְתָּן. וְכֵן כָּל כִּיּוּצָא בְּזֶה.

ד. לְפִיכָךְ רֹאֶה שֶׁהַעֲלַת צִמְחִין, אוֹ שְׁנִמְצָאוּ סְרָכוֹת, כְּמוֹ חוֹטִין תְּלוּיִין מִמֶּנָּה וְלִדְפֹן, אוֹ לֵלֵב אוֹ לְטְרַפֵּשׁ הַכֶּבֶד חוֹשְׁשִׁין לָהּ, שְׁמָא נִקְבָּה וְצָרִיכָה בְּדִיקָה; וְכֵן אִם נִמְצָא בָּהּ אֲבַעְבוּעַ מִלָּא לַחֵה חוֹשְׁשִׁין שְׁמָא נִקְבַּ סִּמְפוֹן שֶׁתַּחֲתִיו, וְצָרִיכָה בְּדִיקָה.

ה. מִן הַדִּין הָיָה עַל דֶּרֶךְ זֶה, שְׁאִם נִמְצְאוּ הָרֹאֶה תְּלוּיָה בְּסְרָכוֹת כְּמוֹ חוֹטִין אִם הָיוּ מִן הָאֵם שְׁלֵרָאָה וְלִדְפֹן, אוֹ שֶׁהָיוּ לֵלֵב אוֹ לְטְרַפֵּשׁ הַכֶּבֶד שְׁחוֹתְכִין אֶת הַסְּרָכָה, וּמוֹצִיאִין אֶת הָרֹאֶה, וְנוֹפְחִין אוֹתָהּ בְּפוֹשְׁרִין: אִם נִמְצְאוּ נְקוּבָה, טְרֵפֶה; וְאִם לֹא נִתְבַּעְבַּע הַמַּיִם, הָרִי הִיא שְׁלָמָה מִכָּל נִקְבַּ, וּמִתְרַת, וְסְרָכָה זֶה לֹא הָיְתָה בְּמָקוֹם נִקְבַּ, אוֹ שְׁמָא נִקְבַּ קְרוֹם הָעֲלִיּוֹן בְּלִבָּד. וּמַעֲוֹלָם לֹא רָאִינוּ מִי שֶׁהוֹרָה כֶּךָ, וְלֹא שְׁמַעְנוּ בְּמָקוֹם שְׁעוֹשִׁין בּוֹ כֶּךָ, וְאַף עַל פִּי שֶׁאֵלּוּ הֵן הַדִּבְרִים הַנִּרְאִין מִדְּבָרֵי חֲכָמֵי הַתְּלָמוּד.

ו. הַמִּנְהֵג הַפְּשוּט בְּיִשְׂרָאֵל כֶּךָ הוּא כְּשִׁשְׁחֲטִין אֶת הַבְּהֵמָה אוֹ אֶת הַחֵיה, קוֹרְעִין אֶת הַטְּרַפֵּשׁ שֶׁלְכָבֶד, וּבּוֹדְקִין אֶת הָרֹאֶה בְּמָקוֹמָה: אִם לֹא נִמְצְאוּ תְּלוּיָה בְּסְרָכָה, אוֹ שְׁנִמְצְאוּ סְרָכָה מֵאֲזֵן מֵאֲזֵן רֹאֶה וְלִבָּשָׂר שֶׁבְּמָקוֹם רְבִיצָתָהּ, בֵּין בָּשָׂר שְׁבִין הַצְּלָעוֹת בֵּין בָּשָׂר שֶׁבַחְתָּהּ, אוֹ שְׁנִמְצְאוּ סְרָכָה מֵאֲזֵן לְאֲזֵן עַל הַסֹּדֶר, אוֹ מִן הָאֵם לְאֲזֵן הַסְּמוּכָה לָהּ הָרִי אֵלּוּ מִתִּירִין אוֹתָהּ.

ז. וְאִם נִמְצָא חוֹט יוּצָא מִן הָאֵם שְׁלֵרָאָה לְאִיזָה מְקוֹם שְׁיִמְשָׁךְ, וְאִפְלוּ הָיָה כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה אוֹסְרִין אוֹתָהּ. וְכֵן אִם הָיָה מִן הָרֹאֶה חוֹט מְשׁוּךְ לֵלֵב, אוֹ לְטְרַפֵּשׁ הַכֶּבֶד, אוֹ לְכִיס הַלֵּב, אוֹ לְוֶרְדָּה בֵּין שְׁהִיָּה הַחוֹט מִן הָאֵם שְׁלֵרָאָה, בֵּין שְׁהִיָּה מִן הָאֲזֵן, וְאִפְלוּ הָיָה כְּחוֹט הַשְּׁעָרָה אוֹסְרִין אוֹתָהּ. וְכֵן וֶרְדָּה שְׁנִמְצְאוּ דְּבוּקָה בְּכִיסָה, אוֹ חוֹט יוּצָא מִמֶּנָּה לְכִיסָה אוֹסְרִין אוֹתָהּ. וְחוֹט הַיּוּצָא מֵאֲזֵן לְאֲזֵן שְׁלֹא עַל הַסֹּדֶר, אוֹסְרִין אוֹתָהּ.

ח. יש מקומות שמנהגן אם מצאו סרכה מן האזן לפשר ולעצם שבצלעות, והסרכה דבוקה בשתייהן אוסרין אותה. ואבא מרי זצ"ל, מן האוסרין; ואני, מן המתירין. ומעוט מקומות, מתירין אפלו נדבקה בעצם לבדו; ואני, אוסר. ויש מקומות שנופחין את הראה, שמא יש בה נקב; ורוב המקומות, אין נופחין שהרי לא נלד דבר שגורם לחשש. ומעולם לא נפחנו ראה בספרד ובמערב, אלא אם נלד לנו דבר שחוששים לו. ודברים אלו כלן אינן על פי הדין, אלא על פי המנהג, כמו שבארנו. ומעולם לא שמענו במי שבדק עוף, אלא אם נלד לו חשש.

ט. מי ששחט את הבהמה, וקרע את הבטן, וקדם שיבדק את הראה בא כלב או גוי, ונטל את הראה והלך לו הרי זו מתרת: ואין אומרים שמא נקובה היתה הראה, או שמא דבוקה היתה שאין מחזיקין אסור; אלא הרי זו בחזקת הטר, עד שיודע במה נטרפה. וכשם שאין חוששין לקרום מוח ולשדרה וכיוצא בהן, כך לא נחוש לראה שאבדה. ואין בזה מנהג שדבר שאינו מצוי, אין בו מנהג.

י. בא הגוי או הישראלי והוציא את הראה קדם שתבדק, והרי היא קימת נופחין אותה, ואף על פי שאין אנו יודעין אם היו שם צמחין או לא היו: מפני פשוט המנהג.

יא. יש מקומות שאם ימצאו סרכות מדלדלות מן הראה אף על פי שאינן דבוקות, לא לדפן ולא למקום אחר אוסרין אותה. ודבר זה הפסד גדול הוא, ואבוד לממונם של ישראל. ומעולם לא נהגו זה בצרפת, ולא בספרד; ולא נשמע זה במערב. ואין ראוי לנהג במנהג זה, אלא נופחין אותה בלבד אם נמצאת שלמה מן הנקב, הרי זו מתרת.